

Universitätsbibliothek Paderborn

Homiliæ Qvadragesimales Reverendissimi D.ni P. F. Hieronymi Baptistæ De Lanvza Venerabilis memoriæ Episcopi Barbastrensis & Albarrazini, Ord. FF. Prædicatorum

Ex Hispanico idiomate in latinum perfectè fideliterq[ue] iuxta posteriorem omnium, nouamq[ue] editionem translatae, & ab innumeris cùm S. Scripturæ, tùm SS. Patrum typographicis erroribus emendatæ ... cum triplici Indice ...

Lanuza, Jerónimo Bautista de

Antverpiæ, 1649

§. 4. Inuidia peccatum est occultum: Ex duobu cognoscitur effectibus, cordis & linguæ commotione. Quis est hic?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53012](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53012)

critico, Apparuerunt & zizania. Accedunt famuli, conqueuntur: unde hoc Domine? Unde de igitur tanta zizania, tot vepres, tot tribuli? Ne miremini filij; Inimicus homo hoc fecit. Quarit S. Doctor: Ad quid fecit hoc inimicus? quod lucrum, vel bonum sibi in eo prætendebat? *Ut quid? Ut periret Dominica messis.* Dic mihi igitur quid hoc illi refert? Hoc ad lucrum quid pertinet inimici? An non igitur capis, quod Christus voluerit depingere peccatum proprium diabolo, nimirum inuidiam? Hæc enim in suis actionibus non prætendit, nec mentis oculos coniecit in aliquod bonum, sed tantum ut noceat, vel alteri damnum inferat, quod peccatum dicimus particularis malitiæ, inuatum diabolo: qui in eo quod agit contra Deum, eiusque Sanctos, sibi aliud non intendit bonum, quam perdere, ac deastare illud, quod in altero bonum inuidus contemplatur: *Inuidia spiritus hominum damna suam computat lucrum, & quod perierit hominibus, hoc se existimat acquisisse.* Creauit Deus hominem, et carum pulcherrimum, fertilem, in quo seminavit illa cælestis gratia suæ semina, dona, virtutes, vitæ æternæ semina, mortis & omnium laborum inexperientem. Cernit hunc Satan, illico accurrit, supereminat tam perniciofa zizania, et direrit messem, & vitæ optimum; ex quo mors intravit. Quid sibi studuit lucrari inimicus? Nihil aliud quam euertere Adamum, & hominem cum tota sua progenie interimere. Quod autem bonum sibi? nullum, nec intendit fructum aliquem, aut beneficium aliquod sibi, nec veltigium quidem alicuius boni, aut voluptatis, sufficit illi si bona perdat aliena. Ecce inuidiæ peccatum, pullus inferni: *Inuidia diaboli mors intravit in orbem terrarum.* Ex inferno adduxit illam inimicus: est enim inferni peccatum. Quid, credis, boni diabolus prætendit, quando tam anxius, perurgit, indefessus in ruinam pelere Iudam laborauit, quod & illi feliciter successit? Arbitraris, quod ex eius damnatione, gaudium, deliciasque hauserit Sycophanta? Absit omnino, singulari, torquetur ex tali consorte cruciatus: quanto enim maior est numerus eorum, qui inter se digladiantur, se mutuo percunt, ac feriunt, tanto singulis accrescunt vulnera crudiora. Ecce tibi inuidiam diaboli prolem, qui per hunc nullum sibi bonum prætendit nec obtinet, sed omnium dumtaxat nocumentum. Quid intendis, fratris tui inuidens bonis amule? quid cordi tuo acquiris, nisi dolorem, verberem, cruciatum. Num ex hoc opes tibi lu-

cratis auare? Quæ tibi inde lux, si candelam, quæ clarius lucet, exufflas? Crassioribus tenebris inuolueris. Hac ratione duo probat D. Chrysof. D. C. 11. n. Primum, illud peccatum, carteris suo modo multo esse grauius: tanto enim peccatum est grauius, quanto minus motiuum habet. In aliis peccatis communitur est aliquod motiuum, aut lucri, aut voluptatis, aut honoris: in hoc vero nullum omnino: *Omni proorsu caret utilitate.* Secundum, *Omni venia caret illud peccatum:* Nullam enim habet excusationem. *Fornicator concupiscentiam prætendere potest, fur paupertatem, homicida suorum, frigidus quidem & irrationabilis, habent tamen, quas prætendant excusationes; tu vero, quam dices, rogo, causam, nisi tantum nequitiam?* Cum illud igitur vitium ad eum proprium sit ingenitumque diabolo, vocat Spiritus S. inuidios, eos qui ex parte eius sunt. Ac proinde, dum dixit: *Inuidia diaboli mors intravit &c.* Statim addit: *Imitantur illum, qui sunt ex parte eius.* Idcirco dicit D. Ioannes de Cain: *Cain erat ex malo. Quia peccatum eius inuidia fuit: ut dicemus.*

S. 4. Inuidia peccatum est occultum: Ex duobus cognoscitur effectibus, cordis & lingue commotione. Quis est hic?

Deinde supponit D. Cyprian. huius pestis illud esse damnum maximum, quod eius venenum tam occulte irreat & inaduertenter, ut videri nequeat, donec actum sit de anima; & hoc naturæ suæ valde conformiter. Est hoc vitium proprium venenum serpentis infernalis: & hoc vnum habet serpens, quod mordeat valde dissimulanter, inducit enim somnum, & infundit venenum tam insensibiliter, ut non aduertatur. Ideo, inquit Spiritus sanctus, *Serpens mordet in silentio.* Propitius sit mihi Deus; heu quantos mordet hic serpens: videntibus enim proximum honore præcellentem, infert anxiu cruciatum, ut nec aduertant, nec sibi prospiciant tempestiuè. Tinea inest cocco ditissimo, veltibusque pretiosis, quæ producitur nullo id sentiente, nec apparet, donec paulo post, pannos veltisque explicans, offendis corrosas rimas, & scissuras totumque exesum. Et ob hoc, cum sit maximi detrimenti (ait D. Cyprian.) tale etiam est, de quo minus nobis præcaueamus. *Lene apud quosdam, & modicum crimen videtur, dumque existimatur lenè & modicum, non timeatur: dum non timeatur, contemnitur, dum contemnitur, non facile*

Hieron. Bapt. de Lanna. Tom. 1.

facile vitatur, & sic caca, & occulta perniciis quod minus perspicitur, ut caeteri à providentibus possit, improvidas mentes latenter affligit. Febris lenta est, imperceptibilis, in Hecticam febrem degenerat, & penetrat vsque ad ossium medullas. Miltenos invenias hoc veneno infectos, qui illo paulatim consumuntur, quibus tinea hæc corda corrodit, nec proprium advertunt damnum, nec malum quod pectori insertum gerunt, in suorum viscerum tormentum, & æternam animarum perditionem. Illud ipsum notavit mellissus Bernardus perorans apud suos monachos: Multi,

D. BER.
Ser. 19. in
Cant.

inquit, vivunt, sed miserè decepti, videntur enim, quia aliis ob receptum beneficium congratulantur, sibi plenissimè satisfecisse: & turpiter falluntur: multoties enim in vitio invidiæ hoc contingit, ut quanto maiori aliis congratulantur applausu, tanto in eorum cordibus invidiæ faces vehementius accendantur. *Mentientes nosmet ipsos nobis, sentimus aliqui nostrum pro nostra imperfectionis experientia, quam rara virtus sit, alienis non invidere virtuti: nedum gaudere ad illam, nedum etiam tantò plus quam ad propriam quemque gratulari, quando se perpenderit in virtute speratum. Adhuc modicum lumen in vobis est, fratres, quotquot de nobis ita sentimus.* Lucem hanc nobis acquiramus, ut bonam regulam in huius tam perniciosi mali seruemus cognitione.

Nota cit.

In huius viij remedium proponit D. Cyprianus, duas regulas, quibus hoc latens venenum detegatur. Et vniuscuique illud percipitur, quàm primum sese exeret. Cognoscendum est hoc vitium, si advertamus duos huius effectus satis patentes ac sensibiles quos statim vbi accenditur, in eo producit, quem inscit. Primus est internus in corde & visceribus, vbi gignit rabiosam tinea, anxiam inquietudinem, commotionem magnam, & turbationem. Secundus est, externus in ore, vbi verba gignit aspernatoria. *Quis est hic?* Hoc probat D. Cyprianus stupendis S. Scripturæ exemplis. Primus, in quo hoc patet, est ipse diabolus, cuius pectus (ut prædiximus) fornax est, in qua primum excussa est hæc pellis & prima huius veneni officina.

Gen. 11

Condidit Deus hominem venustatis speculum, gratia & iustitia originali prædotatum, ut ei illum concederet locum, quo diabolus exciderat. Ut vidit hoc Satan, invidiæ facibus adurit: Et quis huius invidiæ effectus? Duo illa præfata, quæ Deus ipse declaravit, dum eius pro-

Gen. 3. 14.

nuntiat sententiam, in tanti peccati pœnam: *Su- per pectus tuum gradieris, & terram comedes eun- L. de Pa- ctu diebus vita tua.* Infelix, terram perpetuò ore vadis: tuo commoles. Attendit D. Ambrosius, dubium

illud omnibus satis obvium: Domine: Itane hæc serpenti imponis pœnam. Hoc ei naturale est terram edere, super pectus reperere, quod autem naturale est, laboriosum non est, nec in pœnam datur: sicut nec auri ei imponeretur, ut per aëris vacua volitaret, nec pisci, ut maris vndas secaret, nec lupo, ut carnes detoraret. Non ea fuit Dei mens, contra visibilem serpentem pronuntiare sententiam: huic enim nulla fuisset pœna, ad talia damnari, sed invisibilem, scilicet diabolum, qui hoc serpente contegebatur: & euidenter pœna ipsa declarat, quod ex sua invidia illa nascetur, in duobus, quos in perpetuum operatus erat, effectibus. Primus, quod pectus suum roderet. & viscera præ nimio liuore depauperet, instar vermis corrosorij: ex eo quod videat hominem honoratum, divinam beatum gratis, illaque splendens, iam in via, ut gloriam, Dei que regnum possideat in æternum: Hæc est diaboli pœna maxima, tortura gravissima, videre terrenum hominem exaltatum, positum in honore, cui seruiant Angeli. Secundus effectus: quod perpetuò terram comederet, eamque semper ore masticaret: hoc est vilitatem hominis & abiectionem ei connaturalem, ut pote, qui terra fit, & de terra plasmatus surrexit: Hæc est pœna diaboli, & quod in eo invidia producit, quod scilicet ex parte vna, pectus sibi corrodat, exdat, lancinet eo quod nolens volens æternam hominem sublimem, excelsum, Dei gratias, donisque suffultum, & ex parte altera, semper ore suo masticet, revolvaturque hominis vilitatem dicendo:

Quis est hic? Terra cæspes, luti figmentum, quo nihil vilius, abiecius nihil. Ad tantum honoris gradum? Ad talem gloriam? *Quis est hic?*

Quod modo in diabolo notasti (ait Spiritus S.) hoc ipsum invenies in iis qui sunt ex parte eius, quibus serpens ille morsu suo venenum hoc infudit abundantius. *Imitantur autem illum, qui sunt ex parte eius.* Horum primus fuit Cain, qui ob illam rationem à D. Basilio vocatur. *Primus*

diaboli discipulus: de quo D. Ioannes ob eandem rationem testatur, *Cain erat ex maligno.* Vidit hic

malignus fratrem suum Abel, à Deo singulari honoratum prærogativa: eum malignus mordet serpens, cor inuadit, venenum suum infundit, invidiæ flammam excitat gehennales. *Qui* huius effectus? Duo, primum, viscera rodit, cor transfodit commordet. Hoc loquebatur tristis illa capitis demisso, ob quam illi Deus: *Quare iratus es, & cur concidit facies tua.* Incedebat melancholicus, afflictus, frendens, ingemiscens. Quid tibi deest maledictæ? quid tibi vellicat animam,

cor

cor exagitat, viscera depascitur? Invidia: hæc enim poena maxima est, videre præcellentiam, fratrisque gloriam. Secundum. Semper inter dentes balbutiebat. *Quis est hic?* Cur huic tanta gloria? *Quis est hic?* An non me minor? An non ego primogenitus? An patre genitus iustitice, vel natura præditus eminentiori?

enim tam mali sunt, ut Christus voluerit nobis *Mate.* declarare idem esse: diabolus, & malus, ac pro- 6.13. inde nos docuit, ut oraremus: *e Sed libera nos à malo.* Similiter in parabola de femine, id quod Diabolus duo Evangelistæ referunt dixisse Christum: *Ve. & malus nit diabolus & tollis verbum de corde eorum.* At conu- alius refert eum dixisse: *Veni malus, & tollis tuncur.* *verbum de corde eorum.* Diabolus enim pleno e *Mate.* gutture vocatur malus, & nulla est inter vtrum- *Lue.* 8.12. que differentia: quia idem est (*diabolus*) quod *Mate.* 13. (*malus*) verum est, concedo; sed licet omnes dia- boli mali sint, eorum tamen multi, non sunt tam ex toto mali, quod nullam præferant apparen- tiam boni, in eo, ad quod hominem tentant, seu mouent: utpote deliciarum, vel honoris vel sensu- alis appetitus, vel voluptatis, vel diuitiarum. Ille qui Saulem exagitabat, plenus buccis, & cun- ctis manibus, erat diabolus malus per omnes ca- sus: *Spiritus nequam*: nullo enim modo, al- quid habebat, quod vel minimi boni haberet ap- parentiam, quia ille ipse erat, qui etiam ad inui- diam pronocabat.

Composuit Abbas Cassianus octo tractatus, *CASSIA.* de spiritibus malis, hoc est de diabolis, qui ad peccata homines sollicitant: Hi sunt diuersi: aliqui enim sunt, qui particulariter instigant ad vnam speciem peccati, alij ad aliam. Aliquibus proprium est inclinare ad luxuriam, illos vocat S. Scriptura *Spiritus immundos*: alij suadent mendacia, illos dicit: *Spiritus mendaces*: alij in- ducunt ad errores: hos nominat *Spiritus erroris*: alij prouocant ad gulam, quos Cassianus intitula- *Collat.* 12. *e.vlt.* *Spiritus gastrimargia*: alij ad diuitiarum opumque thesauros: hi sunt *Spiritus phylargy- ria*: De his & illis licet mali sint, dicere tamen possumus quòd aliquid habeant boni; idque in duobus. Primum (ait Cassian.) quod habeant facile remedium ex virtute opposita; per illam enim destruuntur. At invidia remedium habet difficillimum, & quasi impossibile: cum ex ipsa virtute radices agat profundiores, & eo crescat amplius, quòd virtutes, quas in aliis inuidet sunt illustriores. *Serm.* 172. *Ipsi remediis, quibus cetera exting- uuntur, accenditur.* Quocirca D. Pec. Chrysol. *Serm.* 172. *instimulat hoc vitium, tanquam incurabile. Quos consergit, non patitur iam sanari.* Et hæc debet esse ratio, cur Abbas Cassian. agens de omnibus spiritibus malis, non tractet de inuidia: tractat eum de iis, qui curari possunt, & eius est pro- positum præscribere singulis vitiis, singula reme- dia, videtur autem hoc vitium omnem respicere medicinam: non quòd ei curando nullum su- persit remedium, sed quòd sit inexhausti laboris

Idem aduertit D. Gregor. in fratribus Ioseph. Aduertunt eum plus cæteris à patre diligi: eos enim virtutibus præcurrebat: hoc autem dicit rextus, quod *Israël uil gebat Ioseph, super omnes filios suos, eo quod in senectute genuisset eum.* Alij legunt. *Ea quod Ioseph, filius senectutis, id est, se- nectutis.* Et lectio Chaldaica sic habet: *Quoniam si- lius Sapiens erat &c.* De quo alibi. Ac proinde il- lum uelut polymita præ cæteris adornauit, quare confestim in inuidiam fratres rapiuntur. Ex hoc (docet D. Ambros.) attendant parentes, ne filio- rum præcæteris uelutibus, muneribus, blanditiis honorent, hoc enim est fomitem inuidiam mini- strare. Hinc in eorum cordibus exarsit odium diabolicum, cordis dolor, viscerum cruciatus, uerba dedignatoria. *Videntes fratres eius, quod à patre plus cunctis filiis amaretur, oderant eum, nec poterant ei quidquam pacifice loqui.* *Quid est (pe- tit D. Chrysol.) non poterant pacifice loqui: quia afflicto dominabatur eis, & inuidia quotidie cre- scibat, quasi captiui facti, & tyrannidem huius mali ferentes, in dolo loquebantur.* Mi le uerba contempus euomebant in illum coram ipso et- iam patre suo ex SS. Patrum Græcorum sen- tentia, quod nostra uulgata lectio legit: *Accu- satione apud patrem erimant pessimo,* hoc legunt ipsi iuxta Septuaginta, *Accusabant eum apud pa- trem crimine pessimo.* Ita hunc locum explicant Origen. Theodoret. D. Cyrillus & Diodorus. Accesserunt ad patrem dicentes: quis iste amor ô pater? Nosti, quem tanti æstimas? nebulun- culus est & impostor.

S. 5. Videre est in Saul uinos hos effectus in- uidiæ, quem *Spiritus nequam* exercebat.

Patent omnia luce clarius in Rege Saule, in quem ingressus erat *Spiritus infernalis*, qua- si in domum sibi propriam: cum nedum ipsius possiderit animam, sed & corpus. Ut au- tem hoc declarer *Spiritus sanctus* uirtut termino quodam, quem Sancti Patres grauitate expen- dunt. D. August. a D. Gregor. b D. Isidor. c *Exa- gitabat eum spiritus nequam d. q. d. Spiritus ma- lus.* An ergo diabolus inuenitur bonus? Omnes